

Modernleşmenin simgesi genç kızlar

Gamze Taşdan *Cumhuriyet Kızları* sergisinde bir modernleşme ülküsünü işliyor. Sergideki 46 resim, 2023'te 100'üncü yılını kutladığımız cumhuriyetin genç kızların eğitilmesi ve hayata katılmaları için gösterdiği çabanın görsel öyküsü. 5'te

ESİN HAMAMCI

Kültür tarihimize dair yaptığı resimleriyle tanıdığımız sanatçı Gamze Taşdan, 46 eserle açtığı *Cumhuriyet Kızları* sergisiyle cumhuriyetimizin 100. yılını kutluyor. Bozlu Art Project Mongeri Binası'nda 4 Şubat'a kadar görülebilecek sergide, Taşdan'ın resimleri genç kızların cumhuriyetin ülküsü hâline nasıl geldiğine, eğitiminin modernleşmeyle olan bağına ve cumhuriyet ideolojisine değiniyor. Bunu yaparken de nostaljik bir özlem duygusu yaratmaktan ziyade ulusal bağlamdaki anlamını öne çıkarıyor. *Cumhuriyet Kızları* sergisi üzerine Gamze Taşdan ile konuştuk.

Cumhuriyetin 100. yılıyla anlamı derinleşen dördüncü kişisel serginiz *Cumhuriyet Kızları*'nın hikâyesi nasıl başladı?

2019'da açtığım kişisel sergim *Tuhaf Şeyler Ormanı* Sümerbank'la ilgiliydi. Sümerbank cumhuriyetin ilk yerli fabrikası ve hepimizin geçmişinde mutlaka yeri var. Desinatörlerden dokumacılar fabrikanın çok sayıda kadın çalışanının olması dikkatimi çekti ve sonrasında kuruluştan itibaren kadınları araştırmaya başladım.

"Amaç geçmişin umutlarını günümüz penceresinden değerlendirmek"

Cumhuriyet rejiminin ilk evresinden başlayarak değişen "modern Türkiye" anlayışının sembolü olarak genç kızları ön plana çıkarıyorsunuz. Ancak bunu yaparken nostaljik bir özlemi yansıtmaya gibi bir amaçtan ziyade kadınların kamusal alanda görünürliğünün ulusal bağlamdaki anlamını sorgulamak istiyorsunuz. Bu ayrımın önemi sizin için nedir?

Genç kızlar cumhuriyetin ilanından sonra

Gamze Taşdan

"Kadınlar o zaman kazandıkları birçok hakkı kaybetti"

Gamze Taşdan'ın cumhuriyetimizin 100'üncü yılında başlayan *Cumhuriyet Kızları* sergisi geçmişimize ve bugünüme ışık tutuyor

Florya Plajı,
Gamze Taşdan

bilinçli bir şekilde modernleşme ülküsünün simgesi haline geldi. Bu bağlamda ilk başta eğitimleri olmak üzere, kamusal alanda da görünürlük kazanmaya başladılar. Özellikle resmi geçitlerde, törenlerde, kutlamalarda hep en ön sırada yerlerini aldılar. Onların görünürlükleri aslında bir anlamda modernleşmenin kanıtı niteliğindedir. Parklarda, bira bahçelerinde, gazino ve plajlarda görünür olmaları gibi.

Serginin amacı nostaljik bir özlem yaratmak değil. Cumhuriyet ülküsünün gerçekleşmiş ve gerçekleşmemiş hayallerine bakarken, geçmişin umutlarını günümüz penceresinden

resinden değerlendirmek. Bu bağlamda nostaljinin ulusal bağlamdaki anlamı günümüze kadar ulaşamayan hayallerle ilgili. Sanırım hüznü veren kısmı da burası.

Araştırma ve arşiv tarama kısmı sizin için nasıl bir süreçti?

Sergideki tüm resimlerin kaynağı 1923-1950 arası çekilmiş fotoğraflar. Cumhuriyet tarihi ile ilgili kitaplar, dergiler, sahaflardan topladığım fotoğraflar bu serginin araştırma sürecini oluşturdu.

Köy Enstitüleri'nden dans salonlarına kızların aldıkları eğitim yeni ulusun inşasında önemli bir konumda. Resimlerinizin temel kaynağını teşkil eden bu noktayı biraz açar mısınız?

Kızların eğitimi modernleşme sürecinin en önemli parçası. Kız Enstitüleri'nden

biçki dikiş kurslarına, izcilikten Köy Enstitüleri'ne kızlar her alanda eğitim görüyor. Onların iyi eğitim almasındaki başlıca neden cumhuriyet ideolojisini benimsetmek ve bunun gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak. Ve tabii ki birey ya da toplum olarak kendi kendine yetme ideali. Enstitülerde verilen Türkçe, matematik gibi derslerin yanında biçki dikiş, müzik, tarım, örgü vb. derslerde bu düşüncüyü destekliyor.

Sergide kaç adet eserin yer alıyor ve bu eserlerin arasında nasıl bir etkileşim var?

46 parça eser var. Çalışmaya başlamadan önce kafamda kurgulamıştım konu başlıklarını. Kızların eğitimi, kamusal alan, aile-özel alan şeklinde resimleri kategorize ettim ve sergi mekânında da bu şekilde yerleştirme yaptık. •

Mavi Otomobil, Gamze Taşdan

"Cumhuriyet fırsat eşitliği yarattı"

Cumhuriyet tarihinde dönemsel olarak kadın imgesi nasıl bir değişim içerisinde? cumhuriyetin 100. yılıyla değişen semboller, anlamlar nelerdir?

Cumhuriyet ideolojisinin en önemli özelliği fırsat eşitliği yaratmasıydı. Erken Cumhuriyet dönemi ve sorasına baktığımızda genç kızların bu eşitlikten yararlandığını gördük. Bu bağlamda dönemsel olarak kadın

imgesine baktığımızda da bugün 100 yıl önce kazandığı birçok hakkı ve fırsatı kaybettiğini görüyoruz. Cumhuriyetin kızlara sağladığı en önemli şey zengin ya da fakir gözetmeksizin eğitim hakkı ve onlara her alanda kendi kendilerine yetebilme eğitimi vermiş olmasıydı. 2023 yılında ne fırsat eşitliğinden söz edebiliyoruz ne de cumhuriyet ideolojisinden. Bu bağlamda sergi, kolektif hafızamıza yer etmiş bu imgelerle cumhuriyet ideolojisinin gerçek anlamını izleyiciye yeniden hatırlatacağına inanıyorum.